

Agencija za nadzor osiguranja - Crna Gora
Insurance Supervision Agency - Montenegro

Bilten Agencije za nadzor osiguranja

Br. 1 / 2025

Sadržaj

I Uvodna riječ	2
II Od sigurnosti ka razvoju - kako osiguranje može doprinijeti rješavanju pitanja priuštivog stanovanja	5
III Između fleksibilnosti i stabilnosti - izazov malih osiguravača	13
IV Zaštita potrošača u osiguranju	16
V Finansijska pismenost i odgovorno osiguranje: osnov održivog finansijskog ponašanja	19

Agencija za nadzor osiguranja - Crna Gora
Insurance Supervision Agency - Montenegro

I

Uvodna
riječ

1. Uvodna riječ

Autor

Marko Ivanović
 predsjednik Savjeta ANO

2024.

Godina 2024. bila je izuzetno značajna za crnogorsku ekonomiju uz nastavak rasta i dalji razvoj, ali i suptilnije signaliziranje promjena u dinamici rasta. Prema zvaničnim podacima MONSTAT-a, ukupni bruto domaći proizvod (BDP) Crne Gore u 2024. iznosio je 7,645 milijardi eura u tekućim cijenama, dok je BDP po stanovniku dostigao 12.260 eura.

Realna stopa rasta BDP-a iznosila je 3,2%, čime je nastavljen pozitivan trend, iako umjereniji u odnosu na 2023. godinu.

Uz to, nominalni rast BDP-a iznosio je 8,1%, što pokazuje da je ukupna ekonomska aktivnost zadržala stabilnost i rast u uslovima promjena. Bruto nacionalni dohodak (BND) za 2024. godinu iznosio je 7,62 milijarde eura, što je porast od 6,8% u odnosu na 2023. godinu, što ukazuje na bolje ukupne prihode stanovništva i ekonomije u cjelini.

Ovi rezultati potvrđuju da iako je tempo rasta usporen u odnosu na rekordnu 2023. crnogorska ekonomija ostaje u fazi stabilnog širenja, uz rast domaće potrošnje, investicija i ukupnog prihoda. Ključni ekonomski pokazatelji ostaju pozitivni, što stvara realne osnove za dalji razvoj uz usmjerenost na diverzifikaciju privrede, unapređenje poslovnog ambijenta i stabilne makroekonomske politike.

Pozitivna kretanja u crnogorskoj ekonomiji i postepeni oporavak od efekata recesije uzrokovane pandemijom su uticali na rast korporativne profitabilnosti i dohotka u crnogorskoj ekonomiji.

Ukupna bruto fakturisana premija na crnogorskom tržištu osiguranja u 2024. godini dostigla je rekordnih 134,2 miliona EUR, što predstavlja nominalni rast od 12,3% u odnosu na 2023. godinu. Istovremeno, ukupni broj zaključenih polisa porastao je sa 704.086 (2023) na 776.944 u 2024, što znači rast od 10,3%.

Rast je bio vidljiv i u strukturi tržišta: premije neživotnih osiguranja porasle su za oko 11%, dok su premije životnog osiguranja ostvarile značajan rast od oko 17–18%, što pokazuje sve veći interes za dobrovoljna životna osiguranja. Dominantna i dalje ostaje oblast neživotnih osiguranja, a najzastupljenija vrsta osiguranja po bruto fakturisanju premiji je osiguranje odgovornosti za upotrebu motornih vozila, koja je u 2024. činila 47% od ukupno fakturisane premije u segmentu neživotnih osiguranja.

Međutim, rast premije je bio praćen i rastom ukupnog iznosa i broja isplaćenih šteta koji je tokom 2024. porastao za oko 19% (sa 80.300 na 89.800), a iznos isplaćenih ošteta povećan je sa gotovo 49,8 miliona EUR (2023) na oko 60 miliona EUR u 2024. godini. I pored toga, sektor je ostao profitabilan a ukupna neto dobit osiguravajućih društava iznosila je oko 12,5 miliona EUR, uz blagi rast od 2,6% u odnosu na 2023. Štaviše, pokazatelji finansijske stabilnosti ostali su snažni: ukupna aktiva društava za osiguranje porasla je za oko 9%, tehničke rezerve su povećane, a većina finansijskih ulaganja društava bila je usmjerena u državne obveznice, što dodatno ukazuje na konzervativan i stabilan investicioni profil sektora.

Ovi rezultati pokazuju da je 2024. bila godina u kojoj je sektor osiguranja ne samo konsolidovao rast iz 2023., nego i dodatno proširio tržišni obim, uz povećanu pokrivenost polisa, širu ponudu (uključujući životna osiguranja) i održanu profitabilnost. S obzirom na sve veći broj polisa i rast premija uz stabilne finansijske temelje, stižu se povoljniji uslovi da sektor osiguranja postane još značajniji segment u ukupnoj ekonomiji Crne Gore.

2025.

Agencija za nadzor osiguranja je u 2025. godini nastavila da unapređuje regulatorni okvir, modernizuje nadzorne funkcije i jača sistem preventivnog djelovanja u cilju očuvanja stabilnosti sektora osiguranja i zaštite interesa osiguranika. U fokusu aktivnosti bile su mjere usmjerene na procjenu rizika i povećanje otpornosti tržišta, uz nastavak digitalizacije procesa i unapređenje metodologije nadzora. Posebnu pažnju Agencija je posvetila sprovođenju redovnog stres-testiranja društava za neživotno osiguranje, zasnovanog na premijskim i bilansnim podacima za 2024. godinu, kako bi se procijenila finansijska stabilnost sektora u uslovima hipotetičkog smanjenja premija osiguranja od autoodgovornosti (AO), vrste osiguranja koja i dalje čini najveći dio premijskog portfelja crnogorskih osiguravača.

Rezultati stres testa potvrdili su da sektor pokazuje visok stepen kapitalne adekvatnosti i otpornosti. I u najtežem scenariju pada premije od 15%, sva društva su zadržala solventnost, urednu likvidnost i sposobnost izmirivanja obaveza prema osiguranicima, dok je agregatni pokazatelj solventnosti čak porastao sa 337% na 344%. Iako bi smanjenje premija imalo materijalno značajan uticaj na profitabilnost portfelja AO osiguranja, uključujući rast bruto kombinovane kvote iznad profitabilnog nivoa kod pojedinih društava, stabilnost sektora u cjelini nije bi bila narušena. Posebno je važno naglasiti da u 2024. godini premija AO osiguranja iznosila 46,03 mil. EUR, odnosno 43,26% ukupne bruto fakturisane premije neživotnih osiguranja, što opravdava strateški fokus Agencije na praćenje ovog segmenta.

Agencija je tokom 2025. analizirala i opasnost eventualnog cjenovnog pritiska na tržištu, ukazujući da rast troškova popravki, rezervnih dijelova, medicinskih usluga i inflacija smanjuju vjerovatnoću održivog smanjenja premije AO osiguranja. Stoga se ne očekuje ulazak društava u neracionalnu cjenovnu konkurenciju ispod tehnički opravdanog nivoa. U 2025. godini poseban akcenat stavljen je na unapređenje upravljanja rizicima, jer stres testovi ukazuju na razlike u otpornosti

među društvima, uključujući varijacije ROE, ROA i bruto kombinovanih kvota u rasponu od 20% do 70%.

U cilju daljeg jačanja stabilnosti sektora, Agencija je u 2025. godini započela proširenje stres-test metodologije i na druge vrste osiguranja, uključujući zdravstveno osiguranje i klimatske rizike. Paralelno se radi na dubljoj integraciji ORSA procesa, kako bi ORSA izvještavanje u potpunosti postalo operativni alat za strateško upravljanje rizicima, a ne samo regulatorna obaveza. Poseban iskorak u 2025. očekuje se i u oblasti distribucije, budući da će stupanjem na snagu novog pravilnika omogućiti digitalna prodaja AO polisa, što predstavlja važan korak ka modernizaciji tržišta i unapređenju dostupnosti usluga osiguranja.

Agencija tako i u 2025. godini ostaje posvećena održavanju stabilnog, konkurentnog i održivog tržišta osiguranja, zasnovanog na fer uslovima poslovanja, adekvatnoj kapitalizovanosti društava i visokom nivou zaštite osiguranika.

II

Od sigurnosti ka razvoju

Kako osiguranje može
doprinijeti rješavanju
pitanja priuštivog
stanovanja?

2. Od sigurnosti ka razvoju - Kako osiguranje može doprinijeti rješavanju pitanja priuštivog stanovanja?

Autor

mr Branko Barjaktarović
 direktor ANO

Rast cijena stanova i najamnina u Crnoj Gori posljednjih godina prerastao je u jedno od ključnih društveno-ekonomskih pitanja, sa direktnim implikacijama na životni standard, socijalnu koheziju i dugoročnu ekonomsku stabilnost. Strukturnu težinu ovom izazovu dodatno potvrđuje podatak da se, prema posljednjem nacionalnom popisu, više od 160.000 stambenih jedinica ne koristi za stalno stanovanje, dok istovremeno, prema procjenama Udruženja podstanara Crne Gore, oko 23.000 porodica živi u podstanarskom statusu. Ovi pokazatelji ukazuju na izražen disbalans između postojećeg stambenog fonda i stvarnih potreba stanovništva.

U takvim okolnostima, tržišne najamnine u Podgorici, koje se u prosjeku procjenjuju na 10–11 eura po kvadratnom metru, uz više nivoe u centralnim i atraktivnijim gradskim zonama, znače da domaćinstvo koje iznajmljuje stan od 50 m² mjesečno izdvaja približno 500–550 eura. Takav iznos često premašuje 45% neto mjesečne zarade, dok je opterećenje za domaćinstva sa medijalnim primanjima još izraženije. Istovremeno, prosječna cijena kvadratnog metra stana u novogradnji u trećem kvartalu 2025. godine iznosila je 2.228 eura na nivou Crne Gore, pri čemu je u Podgorici dostigla 2.153 eura, u primorskom regionu 2.458 eura, a u sjevernom regionu 1.578 eura.

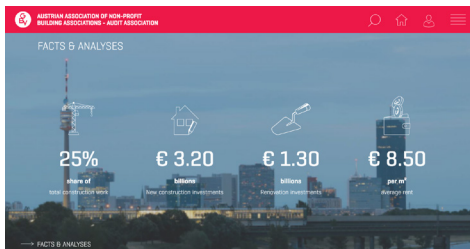
Prema podacima Centra za edukaciju, informisanje i sindikalna istraživanja, sindikalna potrošačka korpa za četvoročlano domaćinstvo u istom periodu iznosila je 2.075 eura, što dodatno potvrđuje rastući raskorak između prihoda i troškova stanovanja.

Najava Vlade Crne Gore o donošenju Zakona o stambenoj podršci i uspostavljanju Nacionalnog stambenog fonda predstavlja važan signal da se stambena politika postepeno usmjerava ka dugoročnije održivom okviru. Evropska praksa već nudi provjerene modele na koje se domaći sistem može osloniti, prije svega austrijski model neprofitnog stanovanja, koji decenijama obezbjeđuje kvalitetne stanove po pristupačnim i stabilnim najamninama. Crna Gora ne mora preuzimati njegov institucionalni okvir u cjelini, ali se ključni principi tog modela mogu integrisati u domaće zakonodavstvo i prilagoditi lokalnim kapacitetima i potrebama.

U tom kontekstu, crnogorski sektor osiguranja raspolaže sa približno 280 miliona eura finansijskih ulaganja, koja su po svojoj prirodi dugoročna i stabilna. Na presjeku rastućih stambenih potreba i koncentrisanog institucionalnog kapitala otvara se ključno pitanje: da li ovaj kapital ostaje pretežno vezan za tradicionalne oblike finansijske sigurnosti ili može postati dio održivog odgovora na jedan od najosjetljivijih socijalnih i razvojnih izazova u Crnoj Gori.

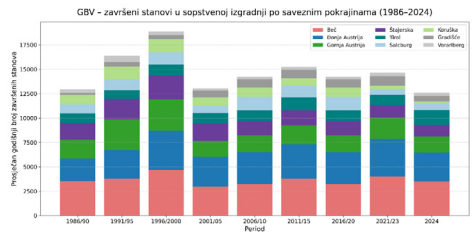
2.1 Austrijski model - suština koja može biti korisna i Crnoj Gori

Austrijski model neprofitnog stanovanja, zasnovan na radu Gemeinnützige Bauvereinigungen (GBV), predstavlja jedan od najrazvijenijih i dugoročno najstabilnijih sistema priuštivog stanovanja u Evropi. Ovaj model se decenijama oslanja na princip troškovnog najma (cost-rent), prema kojem se iznos najamnine formira na osnovu stvarnih troškova izgradnje, finansiranja, održavanja i upravljanja objektima, uz strogo regulatorno ograničene profitne marže i snažan javni nadzor. Takav institucionalni dizajn obezbjeđuje visoku predvidivost prihoda, dugoročnu stabilnost najamnina i snažnu zaštitu korisnika stanova.

Snaga austrijskog modela ne proizilazi iz pojedinačnih instrumenata, već iz integrisanog institucionalnog ekosistema koji povezuje zemljišnu politiku, trajne izvore finansiranja, regulisane najmnine i dugoročne investicione tokove u stabilan i predvidiv sistem. Posebno značajan element predstavlja postojanje trajnih i namjenskih izvora finansiranja stambene politike, uključujući doprinose na zarade i povrate sredstava iz postojećeg stambenog fonda, čime se obezbjeđuje kontinuitet investicionog ciklusa nezavisan od kratkoročnih budžetskih odluka.

U praksi, naročito u Beču, grad vodi aktivnu zemljišnu politiku kroz posebno tijelo (Wohnfonds Wien), koje strateški akumulira građevinsko zemljište unaprijed za višegodišnje potrebe, pri čemu se parcele za projekte priuštivog stanovanja ne dodjeljuju kroz tržišne licitacije, već putem konkurentskih procedura sa bodovanjem zasnovanim na društvenom efektu, arhitektonskom kvalitetu, održivosti i finansijskoj održivosti projekta.

Izvor: GBV-Verbandsstatistik; STAT Kompakt 2025.

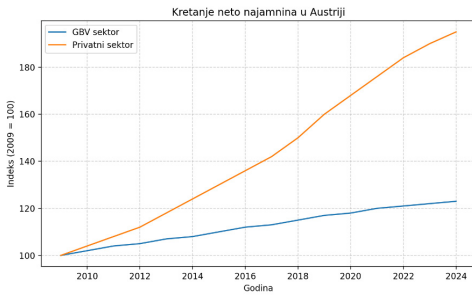
U tom kontekstu, trajni i zakonom definisani izvori finansiranja, uključujući namjenski doprinos na zarade od oko 1% (zaposleni i poslodavac) i povrate sredstava iz postojećeg stambenog fonda, zajedno na godišnjem nivou obezbjeđuju približno 400–450 miliona eura, od čega se oko 75–80% usmjerava u novu izgradnju i obnovu.

Razmjere i kontinuitet ovog sistema dodatno potvrđuju njegovu institucionalnu snagu. Više od jedne četvrtine ukupnog stambenog fonda u Austriji pripada segmentu socijalnog i subvencionisanog stanovanja, dok se godišnje kroz ovaj model realizuje između 12.000 i 19.000 novih stambenih jedinica, u zavisnosti od investicionog ciklusa i dostupnosti javnih kreditnih linija na nivou saveznih pokrajina. Na taj način, priuštivo stanovanje u Austriji funkcioniše kao trajna komponenta stambene politike i urbanog razvoja, a ne kao povremena ili ad hoc socijalna intervencija.

Seestadt Aspern, Beč (22. okrug - Donaustadt)
 Najveći savremeni urbani razvoj u Austriji, u okviru kojeg je značajan dio stambenog fonda realizovan kroz neprofitna stambena udruženja (GBV), uz strogo regulisane najmnine i dugoročne modele stanovanja.

Empirijski podaci ukazuju da prednosti austrijskog modela ne leže isključivo u nižem nivou najamnina, već i u njihovoj dugoročnoj stabilnosti. U poređenju sa privatnim tržištem, gdje su najamnine u protekloj deceniji rasle znatno brže i volatilnije, najamnine u neprofitnom sektoru bilježe umjereniji rast, bliži kretanju raspoloživih dohodaka domaćinstava. Time ovaj model ostvaruje snažan stabilizacioni efekat na tržištu stanovanja, istovremeno štiteći i korisnike i investitore.

Izvor: Statistik Austria; Research Brief „Mietentwicklung & Wohnsicherheit“.

Empirijski dokazi o stabilnosti i priuštivosti austrijskog modela

- **Niže najamnine** – Prosječna bruto najamnina u neprofitnom (GBV) sektoru iznosila je oko 8,5 €/m², u poređenju sa 11,6 €/m² u privatnom sektoru, što predstavlja razliku od približno 27% u korist neprofitnog stanovanja.
- **Dominantna uloga u novoj izgradnji** – Gotovo 60% svih novoizgrađenih stanova za najam nakon 2011. godine realizovano je kroz neprofitni sektor, dok u najpristupačnijim cjenovnim segmentima njihov udio prelazi 80%.
- **Visok stepen sigurnosti stanovanja** – U GBV sektoru 95–97% ugovora o najmu zaključuje se na neodređeno vrijeme, uz prosječno trajanje najma od 13,4 godine, u poređenju sa oko 10,4 godine u privatnom sektoru.

Izvor: Statistik Austria; Research Brief „Mietentwicklung & Wohnsicherheit“, 2024/2025.

Posebno značajan element austrijskog sistema, iz ugla institucionalnih investitora, jeste visok stepen sigurnosti stanovanja. U sektoru neprofitnog stanovanja dominantni su dugoročni, često neograničeni ugovori o najmu, uz snažnu zakonsku zaštitu stanara i regulatorne mehanizme koji umanjuju uticaj tržišnih fluktuacija. Ovakva struktura rezultira niskom fluktuacijom korisnika, nižim operativnim troškovima i stabilnim, predvidivim tokovima prihoda.

Uloga institucionalnih investitora, uključujući osiguravajuća društva, u finansiranju ovog sistema jasno je definisana i strukturno prilagođena njihovom investicionom profilu. Osiguravači u Austriji rijetko učestvuju kroz direktno vlasništvo nad stambenim nekretninama; umjesto toga, dominantni su dugoročni dužnički instrumenti i projektno strukturirani aranžmani, poput obveznica stambenih udruženja, dugoročnih projektnih zajmova ili ulaganja kroz posebne projektne strukture (SPV), sa jasno definisanim rangom naplate i stabilnim kuponskim tokom. Ovi instrumenti su često podržani javnim kreditnim linijama ili garantnim mehanizmima, čime se dodatno smanjuju kreditni i reinvesticioni rizici.

Efeti ovog modela vidljivi su i u strukturi tržišta stanovanja u Beču, gdje danas oko 60% stanovništva živi u nekom obliku socijalnog ili subvencionisanog najma, uprkos visokom nivou urbanog razvoja i snažnoj potražnji. Upravo ta kombinacija institucionalne stabilnosti, investicione predvidivosti i trajnog društvenog efekta čini austrijski model relevantnim referentnim okvirom za razmatranje prilagođenih rješenja u crnogorskom kontekstu.

U nastavku je prikazan pregled četiri osnovna kanala finansiranja koji se koriste u Austriji i koji se, uz odgovarajuće prilagođavanje, mogu primijeniti u crnogorskom kontekstu kroz budući Nacionalni stambeni fond.

Investicioni instrument	Opis modela	Tipični investitori u Austriji	Potencijalna primjena u Crnoj Gori
1. Subvencionisani dugoročni krediti pokrajina (Landesdarlehen)	Pokrajina pruža stambenim udruženjima dugoročne kredite (20–40 godina) uz subvencionisane kamatne stope i jasno definisana pravila najamnine, čime se osigurava dugoročna stabilnost i pristupačnost stanovanja.	Pokrajine, stambena udruženja	Država ili opštine mogu koristiti model dugoročnih povoljnih kreditnih linija ili kamatnih subvencija za projekte priuštivog stanovanja, sa mogućnošću definisanja minimalnih standarda najamnine i ciljne grupe korisnika.
2. Obveznice stambenih udruženja (Wohnbauleihen)	Obveznice sa stabilnim kuponom i niskim kreditnim rizikom, primarno namijenjene institucionalnim investitorima; omogućavaju privlačenje kapitala za dugoročne stambene projekte.	Osiguravači, banke, penzioni fondovi	Mogu se emitovati kroz Nacionalni stambeni fond ili projektne SPV strukture; važno je osigurati regulatornu jasnost i kreditni rejting obveznica kako bi privukle institucionalni kapital.
3. Dugoročni bankarski krediti uz djelimične javne garancije	Komercijalne banke odobravaju dugoročne kredite stambenim udruženjima uz javne garancije (obično na prvi gubitak), dok se otplata oslanja na prihode od najamnina.	Banke, javni garantni fondovi	Nacionalni stambeni fond ili drugo javno tijelo može pružiti djelimične garancije i/ili kamatne subvencije, smanjujući kreditni rizik i omogućavajući dostupnost dugoročnog kapitala za projekte priuštivog stanovanja.
4. Direktno projektne investicije (SPV modeli)	Ulaganje kapitala ili kvazi-kapitala (mezzanine, projektni zajam) u SPV koji upravlja projektom i prihoduje od zakupnina; investitori imaju jasno definisan kuponski tok i prioritet naplate.	Osiguravači, investicioni fondovi, specijalizovani investitori	Pogodno za veće projekte ili mješovite modele finansiranja; omogućava direktno učešće investitora u prihodima od najamnina, uz definisani prioritet naplate i transparentnu strukturu rizika.

Ključna lekcija austrijskog modela za Crnu Goru ne leži u direktnom preuzimanju pojedinačnih instrumenata, već u potrebi za postojanjem centralne institucionalne platforme koja može objediniti javne ciljeve, investicione zahtjeve i prudencione standarde u jedinstven i dugoročno održiv okvir.

2.2 Šta iz austrijskog modela nije direktno prenosivo u crnogorski kontekst

Iako austrijski model priuštivog stanovanja predstavlja snažan i dugoročno održiv referentni okvir, njegova direktna primjena u Crnoj Gori nije moguća bez značajnih prilagođavanja. Razlike u institucionalnoj tradiciji, fiskalnom kapacitetu i dubini finansijskog tržišta zahtijevaju selektivan i prilagođen pristup, a ne reprodukciju postojećih rješenja.

Prije svega, obim i kontinuitet javnog finansiranja koji karakterišu austrijski model nijesu uporedivi sa crnogorskim fiskalnim kapacitetima. Dugoročne kreditne linije sa subvencionisanim kamatnim stopama, koje se u Austriji sistemski obezbjeđuju na nivou saveznih pokrajina, rezultat su višedecenijske stambene politike i

stabilnog budžetskog prostora, što u crnogorskom kontekstu nije realno replicirati u istom obimu.

Drugo, razvijenost i institucionalna ukorijenjenost neprofitnog sektora u Austriji, oličena u GBV sistemu, ne može se nadomjestiti u kratkom roku. Austrijska stambena udruženja raspolažu snažnim bilansima, profesionalizovanim upravljanjem i visokim nivoom povjerenja tržišta, dok bi u Crnoj Gori izgradnja sličnog institucionalnog kapaciteta zahtijevala vrijeme, fazni pristup i jasno definisan regulatorni okvir.

Treće, dužina investicionog horizonta karakteristična za austrijski model, sa instrumentima ročnosti od 30 i više godina, predstavlja izazov u domaćem finansijskom okruženju, posebno za neživotna osiguranja i druge investitore sa izraženijim likvidnosnim potrebama. Zbog toga je u početnoj fazi realnije oslanjati se na kraće do srednjoročne instrumente, uz mogućnost postepenog produženja ročnosti kako se tržište i institucionalni okvir budu razvijali.

Konačno, visok nivo društvenog konsenzusa o ulozi države u dugoročnom regulisanju tržišta stanovanja, koji u Austriji postoji decenijama, ne može se pretpostaviti kao dat u crnogorskom kontekstu. Zbog toga je posebno važno da se institucionalni modeli u Crnoj Gori zasnivaju na jasnim pravilima, transparentnom upravljanju i strogo definisanoj podjeli odgovornosti između javnog i privatnog sektora.

Upravo iz ovih ograničenja proizilazi potreba da se pitanje priuštivog stanovanja u Crnoj Gori ne rješava kroz kopiranje postojećih modela, već kroz pažljivo dizajniranje zakonodavnog i finansijskog okvira prilagođenog domaćim fiskalnim kapacitetima, strukturi finansijskog sistema i investicionom profilu domaćih institucionalnih investitora.

2.3 Crna Gora - novi stambeni zakon i uloga osiguravajućeg sektora

Otvaranjem javnih konsultacija o Nacrtu zakona o stambenoj podršci i uspostavljanju Nacionalnog stambenog fonda, Vlada Crne Gore je pitanje priuštivog stanovanja formalno uvela u zakonodavnu proceduru. Time se otvara prostor da se već u fazi izrade zakona precizno ugrade finansijski mehanizmi koji omogućavaju institucionalno učešće osiguravajućih društava, uz jasno definisan prudencioni režim, rang naplate, standardizovane tokove prihoda i transparentan nadzor nad upravljanjem.

Životna osiguranja, čije se obaveze protežu kroz vremenski horizont od deset i više godina, raspolazu najizraženijim kapacitetom za ulaganje u imovinu koja generiše stabilne i predvidive tokove prihoda, poput projekata priuštivog stanovanja. Takva ulaganja po pravilu smanjuju reinvesticioni rizik, unapređuju usklađenost imovine i obaveza i jačaju kvalitet pokriva tehničkih rezervi, uz istovremeno smanjenje volatilnosti solventnog kapitalnog zahtjeva u okviru regulatornog režima Solventnost II.

Neživotna osiguranja, imajući u vidu kraće ročnosti rezervisanja i izraženije likvidnosne potrebe, najprirodnije se mogu uključiti kroz strukturirane obvezničke instrumente Nacionalnog stambenog fonda, sa jasno definisanim tokovima novca, visokim stepenom sigurnosti i preferencijalnim rangom naplate.

Dotadni prostor može postojati i za učešće kroz kratkoročne do srednjoročne dužničke aranžmane u

okviru projektno strukturiranih modela, pod uslovom da su jasno definisani i usklađeni sa ročnim i likvidnosnim profilom neživotnih osiguravača. Takvi instrumenti omogućavaju učešće u održivim stambenim projektima uz očuvanje finansijske stabilnosti i regulatorne usklađenosti.

Ovakvo učešće crnogorskih osiguravača, kroz direktna i dugoročna ulaganja životnih osiguravača, te pretežno obvezničke i druge prihvatljive dužničke instrumente kod neživotnih osiguravača, bilo bi u potpunosti usklađeno sa ESG standardima i dugoročnim regulatornim očekivanjima o ulozi osiguravača u održivom finansiranju.

U tom kontekstu, pravovremeno i stručno uključivanje osiguravajućih društava, kao i Agencije za nadzor osiguranja, u fazi izrade i razrade zakonodavnog okvira ima poseban značaj.

Takav dijalog ne podrazumijeva promjenu regulatorne uloge, već omogućava da se prudencioni zahtjevi, investicioni profili i upravljački standardi ugrade u sistem od samog početka, čime se smanjuju kasniji regulatorni i tržišni rizici i povećava vjerovatnoća funkcionalne primjene zakona.

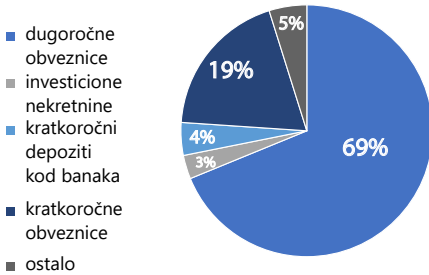
2.4 Struktura ulaganja crnogorskog sektora osiguranja na kraju III kvartala 2025. godine

Na kraju trećeg kvartala 2025. godine, ukupna finansijska ulaganja osiguravajućih društava u Crnoj Gori iznosila su oko 280 miliona eura. Struktura portfelja ostaje izrazito konzervativna i visoko koncentrisana. Oko 91,5% sredstava plasirano je u obveznice, dominantno u crnogorske državne obveznice. Depoziti kod banaka čine približno 2,5%, investicione nekretnine oko 1,6%, dok su ulaganja u investicione fondove, akcije i udjele u društvima zbirno ispod 2%.

2.4.1 Neživotna osiguranja – likvidnosno orijentisana struktura ulaganja

Ukupna ulaganja neživotnih osiguravača na kraju III kvartala 2025. godine iznosila su približno 128 miliona eura, odnosno oko 46% ukupnih ulaganja sektora. I u ovom segmentu dominiraju obveznice, sa učešćem od oko 88%, dok su depoziti kod banaka, investicione nekretnine i ulaganja u investicione fondove, akcije i udjele zanemarljivi.

Finansijska ulaganja neživotnih osiguravača

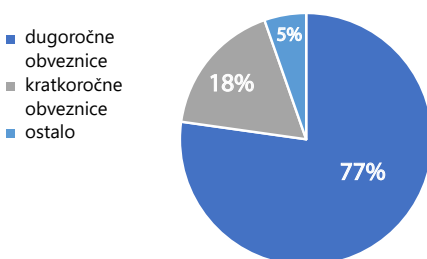
Takav dijalog ne podrazumijeva promjenu regulatorne uloge, već omogućava da se prudencioni zahtjevi, investicioni profili i upravljački standardi ugrade u sistem od samog početka, čime se smanjuju kasniji regulatorni i tržišni rizici i povećava vjerovatnoća funkcionalne primjene zakona.

Ovakva struktura u značajnoj mjeri je očekivana, imajući u vidu kraći vremenski horizont obaveza neživotnih osiguranja i izraženije likvidnosne potrebe. Međutim, ona istovremeno potvrđuje da se i u ovom segmentu značajan dio sredstava dugoročno zadržava u državnim hartijama, bez direktnog razvojnog efekta.

2.4.2 Životna osiguranja – dugoročni kapital gotovo u potpunosti vezan za državni dug

Životna osiguranja upravljaju sa oko 152 miliona eura ulaganja, što čini približno 54% ukupnih ulaganja sektora. Njihova struktura aktive je još konzervativnija. Više od 94% sredstava plasirano je u obveznice, dok su depoziti, investicione nekretnine, fondovi i ostala ulaganja pojedinačno zanemarljivi.

Finansijska ulaganja neživotnih osiguravača

U praksi, to znači da životni segment funkcioniše kao dugoročni držalac državnog duga, uz nizak kreditni rizik, ali i uz gotovo potpuno neiskorišćen potencijal da dugoročne obaveze, koje često traju 10, 20 ili 30 godina, budu vezane za druge stabilne realne tokove prihoda. Upravo iz tog razloga, životna osiguranja predstavljaju prirodnog institucionalnog investitora za projekte priuštivog stanovanja.

2.5 Priuštivo stanovanje kao nova klasa ulaganja za osiguravače

Na osnovu cost-rent modela i evropske prakse, priuštivo stanovanje se u savremenim finansijskim okvirima sve češće prepoznaje kao posebna investiciona klasa, naročito relevantna za institucionalne investitore sa dugoročnim obavezama, poput osiguravajućih društava. Suština ove klase ulaganja nije u vlasništvu nad nekretninama, već u stabilnim i predvidivim novčanim tokovima koji se generišu kroz regulisane najamnine i dugoročno strukturirane finansijske instrumente.

Investiciona stabilnost priuštivog stanovanja iz ugla osiguravača

- **Predvidivi i dugoročni novčani tokovi** – regulisani modeli najamnina obezbjeđuju stabilne prihode sa niskom volatilnošću.
- **Nizak operativni i kreditni rizik** – visoka popunjenost i institucionalni nadzor smanjuju rizik prekida prihoda.
- **Kompatibilnost sa dugoročnim obavezama** – ročnosti instrumenata od 20 do 40 godina omogućavaju kvalitetno ALM usklađivanje.
- **Smanjena izloženost reinvesticionom riziku** – dugoročni tokovi umanjuju osjetljivost na kamatne promjene.

U tom smislu, stabilni novčani tokovi ne moraju biti vezani isključivo za novu stambenu izgradnju. Imajući u vidu značajan broj postojećih stambenih jedinica koje se u praksi često koriste za povremeno ili sezonsko izdavanje, pojedini modeli osiguranja i institucionalnog upravljanja mogu omogućiti njihovu transformaciju u

dugoročni najam sa predvidivim prihodima i kontrolisanim rizikom. Time se dodatno potvrđuje da se priuštivo stanovanje kao investiciona klasa prvenstveno oslanja na stabilnost tokova prihoda, a ne na oblik ili porijeklo same nekretnine.

U crnogorskom kontekstu, visoka koncentracija ulaganja osiguravača u državne obveznice ukazuje na prostor za umjerenu diverzifikaciju ulaganja i unapređenje usklađenosti imovine i obaveza. Da bi ulaganja u projekte priuštivog stanovanja bila investiciono prihvatljiva, neophodno je da obezbijede stabilne tokove prihoda uporedive sa državnim obveznicama, uz jasan prudencioni tretman i kontrolisan nivo rizika. Istovremeno, imajući u vidu regulatornu jednostavnost i visoku likvidnost državnog duga, šira i sistemska mobilizacija crnogorskog sektora osiguranja zahtijevala bi dodatne mehanizme koji jačaju pravnu i institucionalnu sigurnost ovakvih ulaganja.

U tom kontekstu, ulaganja u projekte priuštivog stanovanja ne treba posmatrati kao zamjenu za postojeće, visoko likvidne i regulatorno jednostavne plasmane u državne obveznice, već kao dopunski segment investicionih portfelja. Njihova uloga je u postepenoj diverzifikaciji i dugoročnom usklađivanju imovine i obaveza, bez promjene osnovnog investicionog profila osiguravača.

2.6 Nacionalni stambeni fond kao institucionalna platforma

Uzimajući u obzir ograničenja direktnog prenosa stranih modela priuštivog stanovanja, kao i potrebu da se nova stambena politika u Crnoj Gori oslanja na domaći institucionalni i finansijski okvir, nameće se potreba za uspostavljanjem mehanizma koji može objediniti javne ciljeve, investicione zahtjeve i prudencione standarde. U tom kontekstu, Nacionalni stambeni fond se nameće kao centralna institucionalna platforma za operacionalizaciju politike priuštivog stanovanja.

Imajući u vidu investicione karakteristike projekata priuštivog stanovanja i zahtjeve sektora osiguranja, adekvatno dizajniran institucionalni okvir ima presudnu ulogu u njihovoj praktičnoj realizaciji. Nacionalni stambeni fond, u tom smislu, može djelovati kao veza između javne stambene politike i dugoročnog institucionalnog kapitala, kroz standardizaciju investicionih instrumenata, obezbjeđivanje transparentnih tokova prihoda i jasno definisanu hijerarhiju naplate.

Takav okvir omogućava osiguravačima i drugim institucionalnim investitorima ulaganje u projekte strukturirane u skladu sa njihovim investicionim kriterijumima, uz istovremeno očuvanje strateške uloge države u definisanju socijalnih ciljeva stambene politike i jasnu podjelu odgovornosti između javnog i privatnog sektora.

Iz ugla institucionalnih investitora, a naročito osiguravajućih društava koja posluju u strogo regulisanom okruženju, kvalitet upravljanja i institucionalna stabilnost Nacionalnog stambenog fonda predstavljaju ključne faktore investicione prihvatljivosti. Jasno razdvajanje vlasničkih, upravljačkih i nadzornih funkcija, predvidiv regulatorni okvir i zaštita od ad hoc političkih intervencija od suštinskog su značaja za smanjenje regulatornog, reputacionog i operativnog rizika, kao i za očuvanje povjerenja dugoročnih institucionalnih investitora.

2.7 Zaključak

Priuštivo stanovanje, kada je zasnovano na stabilnim i predvidivim tokovima prihoda i jasno strukturiranim investicionim instrumentima, predstavlja realnu priliku da crnogorski sektor osiguranja unaprijedi strukturu svojih ulaganja, smanji rizik koncentracije i istovremeno doprinese rješavanju jednog od najizraženijih društveno-ekonomskih izazova u Crnoj Gori. U tom kontekstu, ključno je da osiguravajuća društva ovu oblast ne posmatraju isključivo kao regulatornu ili javnopolitičku inicijativu, već kao potencijalni dio sopstvene dugoročne investicione strategije. Takav pristup pretpostavlja obezbijedene prinose, jasan prudencioni tretman i visok stepen institucionalne sigurnosti.

Aktivno uključivanje sektora u razmatranje modela, instrumenata i upravljačkih okvira može doprinijeti oblikovanju rješenja koja su finansijski održiva, društveno odgovorna i usklađena sa dugoročnim razvojnim potrebama države.

Na taj način, crnogorski sektor osiguranja može, zadržavajući svoju temeljnu ulogu čuvara finansijske stabilnosti, istovremeno doprinijeti jačanju povjerenja između institucionalnih investitora, države i građana, uz jasno razgraničenje odgovornosti i dugoročno održiv institucionalni okvir.

III

Između fleksibilnosti
i stabilnosti

Izazov malih osiguravača

---

3. Između fleksibilnosti i stabilnosti - izazov malih osiguravača

Autor

Danilo Vujanović

Pomoćnik direktora za posredni nadzor tržišta osiguranja

Donošenjem Direktive 2009/138/EC Evropskog parlamenta i Savjeta od 25. novembra 2009. godine, kojom se uređuje osnivanje i obavljanje djelatnosti osiguranja i reosiguranja, uspostavljen je jedinstven regulatorni okvir za tržište osiguranja Evropske unije, zasnovan na principima stabilnosti, transparentnosti i zaštite osiguranika. Zajedno sa delegiranim i provedbenim aktima Evropske komisije, te smjernicama, mišljenjima i preporukama EIOPA-e, ova Direktiva čini robustan, ali istovremeno dinamičan sistem, koji se iznova mijenja i unapređuje, prilagođavajući se razvoju tržišta osiguranja.

Imajući u vidu prethodno navedeno, s pravom se postavlja pitanje – kako da se manja društva za osiguranje pozicioniraju u tako kompleksnom regulatornom okviru? Riječ je o društvima koja, zbog svoje veličine i manjeg broja zaposlenih, lako mogu postati zarobljena u zahtjevnom i za njih opterećujućem normativnom okviru (eng. "overburdened" – termin koji se koristi u kontekstu regulatornih zahtjeva režima Solventnost II u odnosu na manja društva).

Poseban izazov za njih predstavljaju i troškovi usklađivanja sa zahtjevima Solventnost II – troškovi koji obuhvataju širok spektar aktivnosti: od uspostavljanja adekvatnog sistema upravljanja i ključnih funkcija, preko informacionih sistema, pripreme i dostavljanja obimnih izvještaja, pa sve do kontinuiranog praćenja regulatornih i tehničkih izmjena. Za manja društva, ovo često znači finansijski i organizacioni napor nesrazmjern njihovim stvarnim kapacitetima i prelijskom potencijalu.

Međutim, već u samoj strukturi Direktive Solventnost II prepoznata je ova problematika. Regulatorni zahtjevi, oblikovani prema velikim međunarodnim grupacijama, ne bi trebalo da na isti način opterećuju manja, a posebno ne lokalna društva za osiguranje. Zato su u njenu koncepciju ugrađeni princip proporcionalnosti i institut tzv. „malog društva“ – mehanizmi koji omogućavaju da se zahtjevi primjenjuju srazmjerno veličini i složenosti poslovanja osiguravača.

Princip proporcionalnosti predstavlja jedno od temeljnih načela režima Solventnost II. Taj princip omogućava da se regulatorni zahtjevi ne primjenjuju automatski i jednako na sva društva, već srazmjerno prirodi, obimu i složenosti rizika (eng. "nature, scale and complexity" – izvod iz Direktive 2009/138/EC). U praksi, to znači da manja društva mogu primjenjivati pojednostavljene metode i pristupe u više segmenata – prilikom uspostavljanja sistema upravljanja, obračuna kapitalnih zahtjeva, te internog izvještavanja i javnih objava.

Na taj način, princip proporcionalnosti postaje nit koja prožima i povezuje sva tri stuba Direktive Solventnost II (eng. "Pillar I, II, III"), pojednostavljajući donekle situaciju manjim osiguravačima.

Princip proporcionalnosti trebalo bi da bude jasno prepoznat i dosljedno primjenjivan od strane manjih društava, koja bi trebalo da znaju prepoznati rješenja koja bi njegovu primjenu mogla najefikasnije sprovesti u praksi.

S druge strane, od nadzornih organa se očekuje da u vršenju svojih funkcija primjenjuju isti princip, odnosno objektivno sagledaju obrazloženja osiguravača, ali tako da se ne dovede u pitanje ostvarenje osnovnih ciljeva regulative – zaštite osiguranika kao primarnog cilja, te očuvanja stabilnosti finansijskog sistema i tržišta osiguranja.

Dosljedno logici fleksibilnijeg regulatornog pristupa manjim osiguravačima, Direktiva je otišla i korak dalje, uvodeći institut „malog društva“ – poseban mehanizam koji omogućava društvima da se, uz saglasnost nadzornog organa, izuzmu iz režima Solventnost II, ukoliko kumulativno ispunjavaju propisane kriterijume. Odredbe Direktive o „malom društvu“ odnose se na osiguravače koji ne prelaze granične vrijednosti godišnje bruto premije od 5 miliona eura i bruto tehničkih rezervi od 25 miliona eura, kako na nivou društva tako i grupe kojoj ono pripada, da poslovi reosiguranja ne prelaze 10% od bruto premije (maksimalno 0,5mil eura) i 10% od bruto tehničkih rezervi (maksimalno 2,5mil eura), te da pritom ne obavljaju osiguranja od odgovornosti niti osiguranja kredita i jemstva. Važno je naglastiti i uslove za postojeća društva da nijedan navedeni prag nije bio premašen u poslednje tri uzastopne godine te da se ne očekuje da će ijedan od njih biti premašen tokom narednih pet godina.

Fleksibilnost režima Solventnost II, izražena kroz princip proporcionalnosti i odredbe o „malom društvu“, od posebnog je značaja za manja tržišta i lokalne osiguravače, naročito za društva koja djeluju samostalno, van okvira osiguravajućih grupa. Na crnogorskom tržištu osiguranja nijedno društvo trenutno ne bi ispunilo sve kriterijume potrebne za sticanje statusa „malog društva“. Većina ih prelazi granične pragove u pogledu premije i tehničkih rezervi, dok su sva društva Princip proporcionalnosti trebalo bi da bude jasno prepoznat i dosljedno primjenjivan od strane manjih društava, koja bi trebalo da znaju prepoznati rješenja koja bi njegovu primjenu mogla najefikasnije sprovesti u praksi.

Iz navedenih razloga, vjerujem da je realnije da bi ovaj oblik regulatorne fleksibilnosti mogao biti primjenjiv na neko novo, lokalno društvo manjeg obima, koje bi bilo specijalizovano za uži segment tržišta ili pojedine vrste osiguranja, čega u Crnoj Gori, za razliku od tržišta Evropske unije, još uvijek nema. Bez obzira, ne treba sasvim isključiti mogućnost, iako trenutno ne djeluje realno, da bi neki od postojećih osiguravača, posebno životnih, promjenom dugoročne vizije i strateškog pristupa, mogao odabrati taj model poslovanja koji odlikuje izuzeće od zahtjeva Direktive Solventnost II.

Za društva koja već posluju u Crnoj Gori, mnogo je važniji upravo princip proporcionalnosti. Posebno treba istaći značaj njegovog ispravnog razumijevanja i dosljedne primjene, naročito u okviru sistema korporativnog upravljanja. Pravilna primjena ovog principa mogla bi racionalizovati sistem upravljanja i troškove usklađivanja sa regulatornim zahtjevima, uz zadržavanje visokog nivoa korporativnog upravljanja i finansijske stabilnosti.

Na taj način, proces harmonizacije sa EU regulativom ne postaje prepreka rastu i razvoju društava, već, naprotiv, instrument jačanja konkurentnosti i povjerenja korisnika osiguranja.

Traganje za ravnotežom između fleksibilnosti koju omogućava princip proporcionalnosti i potrebe za očuvanjem snažnog korporativnog upravljanja i finansijske stabilnosti biće jedan od ključnih izazova za crnogorska društva za osiguranje u periodu nakon pristupanja Evropskoj uniji.

IV

Zaštita potrošača
u osiguranju

Zaštita potrošača u osiguranju nije samo zakonska obaveza, već i strateški interes za očuvanje reputacije i konkurentnosti tržišta, zato je važno da potrošači budu informisani o svojim pravima i da ih aktivno koriste. Kada potrošači poznaju svoja prava, a osiguravajuće kompanije ih poštuju i njeguju partnerske odnose sa osiguranicima, stvara se okruženje povjerenja iz kojeg svi izlaze zadovoljni.

U konačnom, zaštita potrošača u osiguranju nije samo pravni okvir — to je kultura odgovornog tržišta.

A large, white, serif capital letter 'V' is positioned on the left side of the page. The background is a gradient of green, with a pattern of small white dots in the upper left and lower left corners, and a faint, large, stylized 'V' watermark in the center.

Finansijska pismenost
i odgovorno osiguranje:
osnov održivog finansijskog
ponašanja

5. Finansijska pismenost i odgovorno osiguranje: osnov održivog finansijskog ponašanja

Autor

mr Lidija Drobnyak

Pomoćnik direktora za neposredni nadzor tržišta osiguranja

Koncept finansijske edukacije posebno dobija na značaju u posljednjih nekoliko godina, sa rastućom globalizacijom i digitalizacijom, te povećanom kompleksnošću finansijskih tržišta, usljed čega je donošenje informisanih i kvalitetnih odluka značajno otežano. Važnost finansijske pismenosti je naglašena upravo zbog veoma brzog razvoja i povećanja složenosti finansijskih proizvoda i usluga koje su dostupne širokoj javnosti, uz sve veći fokus na digitalizaciju istih. Stoga su podizanje svijesti o značaju finansijske pismenosti, kao i njeno unaprjeđenje, presudni za osnaživanje pojedinaca da donose adekvatne i odgovorne finansijske odluke, što dugoročno doprinosi cjelokupnom ekonomskom razvoju.

Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) kroz svoje različite mreže, poput INFE¹, ima ključnu ulogu u razvoju međunarodnih smjernica za finansijsku edukaciju i zaštitu potrošača, pa se OECD² preporuke koriste se kao osnova za kreiranje nacionalnih strategija za unaprjeđenje finansijske pismenosti u mnogim državama.

Finansijska pismenost se može definisati kao kombinacija finansijske osviještenosti, znanja, vještina, stavova i ponašanja potrebnih za donošenje zdravih finansijskih odluka i u krajnjem za postizanje lične finansijske dobrobiti.

Finansijsko znanje predstavlja sposobnost razumijevanja osnovnih finansijskih pojmova i konceptata koji su neophodni za donošenje informisanih odluka (npr. vremenska vrijednost novca, odnos rizika i prinosa, diversifikacija ulaganja, kamatne stope, inflacija, principi osiguranja i dr.).

Finansijske vještine se odnose na sposobnost pojedinca da primijeni finansijsko znanje u praksi, tj. da donosi informisane finansijske odluke i preduzima odgovarajuće aktivnosti na osnovu tog znanja (npr. planiranje budžeta, poređenje ponuda osiguranja, analiza uslova kredita i dr.).

Finansijski stavovi predstavljaju skup vrijednosti, uvjerenja i percepcija pojedinca u vezi sa novcem, štednjom, trošenjem i finansijskom odgovornošću, koji oblikuju njegovu spremnost na dugoročno planiranje i odgovorno finansijsko ponašanje.

Finansijsko ponašanje se odnosi na stvarne postupke pojedinca u upravljanju finansirama i odražava način na koji se finansijsko znanje i stavovi primjenjuju kroz svakodnevne finansijske odluke i aktivnosti (npr. redovno plaćanje računa, štednja, kupovina polise osiguranja, itd.).

Finansijska edukacija predstavlja važan element sistema zaštite potrošača, jer omogućava potrošačima da razumiju ključne karakteristike finansijskih proizvoda i usluga, prepoznaju rizike i donose informisane odluke, na koji način se smanjuje vjerovatnoća pogrešnih izbora i drugih neželjenih posljedica koje mogu nastati usljed nedovoljnog razumijevanja finansijskih proizvoda. Uzimajući u obzir da osiguranje predstavlja jedan od najsloženijih i najsofisticiranijih segmenata finansijskog sektora, posebno se ističe značaj finansijske edukacije u ovoj oblasti.

¹ International Network on Financial Education

² OECD (2018), OECD/INFE Toolkit for Measuring Financial Literacy and Financial Inclusion

Edukativne aktivnosti u osiguranju trebale bi da budu usmjerene na podizanje svijesti i odgovornosti pojedinaca u vezi sa potencijalnim rizicima kojima su izloženi, kao i na pružanje mogućnosti građanima da steknu dovoljno znanja, razumijevanja i vještina kako bi odgovorno i promišljeno pristupili izboru proizvoda osiguranja. Finansijska edukacija u osiguranju, pritom, zajedno sa prudencijalnom regulativom i zaštitom potrošača, predstavlja instrument za povećanje društvenog i ekonomskog razvoja.

Značaj finansijske edukacije posebno se ogleda u prevazilaženju „informacione asimetrije“ između pružaoца i korisnika usluga osiguranja. Naime, već u fazi predugovornog informisanja korisnici usluga osiguranja često nemaju dovoljno stručnog znanja, što ih onemogućava da budu ravnopravni partneri u odnosu sa osiguravajućim društvom. Stoga aktuelna evropska i crnogorska regulativa u oblasti osiguranja sve snažnije naglašava važnost zaštite potrošača kroz zahtjeve za jasno, blagovremeno i adekvatno informisanje potrošača, te kroz propisivanje obavezne forme i sadržine informacija koje se ugovaračima osiguranja moraju dostaviti prije zaključenja ugovora o osiguranju, kao i tokom ugovornog odnosa. Upravo je pitanje zaštite potrošača u oblasti osiguranja od velike važnosti i u fokusu nadzornih tijela, kako u EU tako u Crnoj Gori. U kontekstu navedenog, adekvatan pravni okvir koji uređuje poslovanje osiguravača i zaštitu potrošača, u kombinaciji sa kontinuiranim nadzorom rada osiguravača i finansijskim obrazovanjem, predstavlja čvrst osnov za zaštitu prava osiguranika i unaprjeđenje tržišne efikasnosti i simetričnosti informacija.

Rezultati drugog međunarodnog istraživanja finansijske pismenosti, koje je sprovedeno od strane OECD ³ a obuhvatilo je odrasle iz 26 država Evrope, Azije i Latinske Amerike ⁴, uključujući i Crnu Goru, ukazuju na nizak nivo finansijske pismenosti u svim državama učesnicama. Rezultati ovog istraživanja su prikazani kroz ocjenu finansijske pismenosti ukupno i po državama, te kroz ocjenu sastavnih elemenata finansijske pismenosti (znanja, ponašanja i stavova). Prosječna ocjena finansijske pismenosti odraslih na ukupnom uzorku je iznosila nešto manje od 61% od maksimalno mogućeg rezultata, pri čemu ostvarivanje maksimalnog mogućeg rezultata znači da pojedinac posjeduje osnovni nivo razumijevanja finansijskih koncepata i primjenjuje promišljene principe u svojim finansijskim odlukama.

Rezultati finansijske pismenosti odraslih⁵
(OECD/INFE 2020 Međunarodno istraživanje finansijske pismenosti odraslih)

	Finansijska pismenost	Finansijsko znanje	Finansijsko ponašanje	Finansijski stavovi
Austrija	68,5	76	66,3	61,9
Bugarska	58,5	56,9	59,3	57,6
Kolumbija	53,5	54,9	53,2	52
Hrvatska	58,6	63,4	55,5	55,6
Republika Češka	62	64,9	59,1	62,9
Estonija	63,5	70,7	58,8	62,1
Gruzija	57,6	62,5	56,3	50
Njemačka	66,1	73,7	62,9	61,2
Hong Kong, Kina	71,1	88,2	64,8	58,3
Mađarska	58,8	65,6	49,9	65,1
Indonezija	63,5	53,2	69,7	66,8
Italija	53	56,1	46,3	61
Koreja	62,1	65,7	59,8	61,3
Malazija	59,7	52,3	68,1	54,9
Moldavija	59,8	55,6	60,6	61,4
Crna Gora	54,5	56,7	52,3	52,8
Peru	57,6	58	56,5	58,9
Poljska	62,1	71,1	60,6	52,4
Portugalija	62,3	56,8	65,2	64,9
Sjeverna Makedonija	56,1	56,1	56,2	56,1
Rumunija	53,4	48,3	55,7	54,7
Rusija	59,6	68,7	54,6	56
Slovenija	70	68,7	69,6	72,5
Francuska		68		
Malta	48,9	32	57,9	56,5
Tajland		56		77,3
PROSJEK	60,5	62,8	59,2	59,2

Napomena: Ocjene su prikazane u % od maksimalnog mogućeg rezultata.

Najbolju ocjenu finansijske pismenosti ostvarili su odrasli u Hong Kongu, Kini (71,1% od maksimalno mogućeg rezultata), Sloveniji (70%) i Austriji (68,5%), dok su najniže rezultate ostvarili odrasli u Italiji (53%), Rumuniji (53,4%) i Kolumbiji (53,5%). Međutim, i najbolja ocjena finansijske pismenosti odraslih, koja je zabilježena u Hong Kongu, Kini, iznosi tek 71,1% od najvećeg mogućeg rezultata, koji reprezentuje osnovno poznavanje finansija i njihovu primjenu u praksi. Na polovini posmatranog uzorka, tj. kod 13 država, među kojima je i Crna Gora, ocjena finansijske pismenosti odraslih se kreće u rasponu od 50% do 60% od maksimalno mogućeg rezultata.

³ OECD (2020), OECD/INFE 2020 International Survey of Adult Financial Literacy www.oecd.org/financial/education/launchoftheoecdinfeGLOBALfinancialliteracysurveyreport.htm

⁴ Austrija; Bugarska; Kolumbija; Hrvatska; Češka Republika; Estonija; Francuska; Gruzija; Njemačka; Hong Kong, Kina; Mađarska; Indonezija; Italija; Koreja; Malezija; Malta; Moldavija; Crna Gora; Peru; Poljska; Portugal; Republika Sjeverna Makedonija; Rumunija; Rusija; Slovenija i Tajland

⁵ OECD (2020), OECD / INFE 2020 International Survey of Adult Financial Literacy www.oecd.org/financial/education/launchoftheoecdinfeGLOBALfinancialliteracysurveyreport.htm

Ocjena finansijske pismenosti odraslih u Crnoj Gori (54,5% od maksimalne ocjene) niža je od prosjeka država učesnica ovog istraživanja (60,5%), ali i od prosjeka sedam država Jugoistočne Evrope⁶(57%).

Odrasli u Crnoj Gori ostvarili su slabije rezultate kod sve tri komponente finansijske pismenosti (finansijskog znanja, ponašanja i stavova). Ocjena finansijskog znanja odraslih u Crnoj Gori je relativno bolja od rezultata za ponašanje i stav istih, što ukazuje da, iako građani posjeduju osnovno razumijevanje finansijskih koncepata, njihova praktična primjena u svakodnevnom finansijskom odlučivanju, uključujući štednju, osiguranje i upravljanje rizicima, ostaje nedovoljna.

Rezultati ovog i brojnih drugih istraživanja pokazuju da potrošači u mnogim državama, uključujući i razvijene, nemaju zadovoljavajući nivo finansijske pismenosti. Zbog toga je od ključnog značaja razvijati programe finansijske edukacije u kojima državne institucije, regulatorna i nadzorna tijela, kao i finansijske institucije i njihova profesionalna udruženja djeluju koordinisano. Ovakav pristup je u skladu sa preporukama OECD-a, koje naglašavaju i da programi finansijskog obrazovanja treba da budu prilagođeni potrebama i nivou znanja ciljnih grupa, te usmjereni na prioriteta pitanja koja, u zavisnosti od specifičnih okolnosti u pojedinim državama, mogu obuhvatiti ključne aspekte finansijskog planiranja, poput štednje, osiguranja i drugih srodnih tema.

U Crnoj Gori finansijska pismenost je prepoznata kao prioritet, što potvrđuje usvajanje Programa razvoja finansijske edukacije 2023–2027, strateškog dokumenta usmjerenog na podizanje nivoa finansijske pismenosti crnogorskih građana, pripremljenog u okviru projekta tehničke pomoći OECD-a. Program se realizuje kroz godišnje akcione planove, u čije sprovođenje je aktivno uključena i Agencija za nadzor osiguranja. Unapređenje finansijske edukacije u oblasti osiguranja sprovodi se putem različitih kanala – digitalnih publikacija, edukativnih predavanja, konferencija i drugih vidova komunikacije sa javnošću, pri čemu je poseban fokus stavljen na mlade i studente.

Zaključno, finansijska edukacija i odgovorno osiguranje su usko povezani, jer samo finansijski pismeni potrošači proaktivno i odgovorno upravljaju rizicima i obezbjeđuju adekvatnu zaštitu putem osiguranja.

S obzirom na specifične okolnosti u različitim državama, svijest o riziku i obrazovanje iz oblasti osiguranja treba podsticati prilagođenim pristupom, pri čemu nacionalne strategije predstavljaju ključni okvir za dugoročno unapređenje finansijske pismenosti, počev od najmlađih.

Finansijska edukacija je dugotrajan proces čiji efekti često nijesu odmah vidljivi. Uzimajući u obzir rastuću složenost tržišta kao i broj dostupnih proizvoda osiguranja, kontinuirana edukacija, kroz formalno i neformalno obrazovanje, uz uključivanje svih relevantnih stakeholdera, od suštinskog je značaja za izgradnju i unaprjeđenje odgovornog odnosa prema osiguranju i održivog finansijskog ponašanja.

⁶ Bugarska, Crna Gora, Gruzija, Hrvatska, Moldavija, Rumunija i Sjeverna Makedonija

Agencija za nadzor osiguranja - Crna Gora
Insurance Supervision Agency - Montenegro

Bilten Agencije za nadzor osiguranja

Br. 1 / 2025

Publikacija

Agencija za nadzor osiguranja Crne Gore
Insurance Supervision Agency of Montenegro

www.ano.me

C1, Moskovska 17A M

81000 Podgorica, Crna Gora

Urednici

Marko Ivanović
predsjednik Savjeta ANO

mr Branko Barjaktarović
direktor ANO

Danilo Vujanović
Pomoćnik direktora za posredni nadzor
tržišta osiguranja

Marija Lalović
Pomoćnik direktora za regulativu, licenciranje
i pravne poslove

mr Lidija Drobnyak
Pomoćnik direktora za neposredni nadzor
tržišta osiguranja

Dizajn

Božica Vekić
NTH Media
bozica.vekic@nth-media.com